

В. Кузнєцов
НАУ (м. Київ)

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНО-ІНТЕГРОВАНИХ КУРСАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Використання комп'ютерів та пов'язаних із ними сучасних інформаційних технологій з метою інтенсифікації навчальних курсів іноземної мови вважається одною з найбільш прогресивних та перспективних дидактичних методик [1; 2]. Сучасний комп'ютер, навіть не з'єднаний з комп'ютерною мережею, може бути використаний як потужний засіб активізації мнемонічних здібностей студентів шляхом багатостороннього впливу на нервові структури мозку. Можливості комп'ютерного мультимедійного відтворення ситуацій набагато перевищують традиційні аудіо та навіть відео демонстраційні засоби. На відміну від них комп'ютери здатні до забезпечення ефективного аудіовізуального екстралінгвістичного супроводу, який незрівнянно краще адаптується до

особливостей конкретного учня: його здібностей, швидкості сприйняття, рівня підготовки, тощо. Комп'ютер принципово здатний навіть до моделювання реальних мовленнєвих ситуацій, до зворотного зв'язку.

Звичайно, успіх роботи з комп'ютером значною мірою залежить від викладача, який буде методику роботи кожного студента з навчальним комп'ютерним засобом. Також безсумнівно, що впровадження цих технологій потребує належного технічного забезпечення, підготовки викладачів, здатних вільно володіти комп'ютерним обладнанням та програмовим забезпеченням.

Особливо великі переваги має застосування сучасних комп'ютерних технологій під час викладання іноземної мови в вищих технічних навчальних закладах. При цьому створюються передумови для інтегрування курсу іноземної мови з вивченням вузькофахової дисципліни. Є багато переваг такого поєднання, серед яких можна виділити такі основні:

1. Використання реальних матеріалів фахової спрямованості підвищує мотивацію та зацікавленість студентів.
2. Така робота потребує від студентів не тільки зрозуміння інформації як такої, але також її тлумачення і оцінки, розвиває їх аналітичні і систематичні здібності, здатність до критичного мислення.
3. Матеріали, безпосередньо пов'язані з фахом студентів, надають більше можливостей для практичної взаємодії з мовою, полегшують процес запам'ятовування термінів, розкривають їх зміст, створюють асоціативні зв'язки та сприяють реалізації в повній мірі передумов контекстного перекладу, забезпечують творчу та ділову атмосферу під час уроку.
4. Використання фахових матеріалів надає можливості для організації ефективної роботи групи з різним рівнем знань серед окремих студентів.
5. В умовах високої завантаженості студентів має значення певна економія часу за рахунок перекривання тематики курсів з фахових спеціальностей та іноземної мови.

Надзвичайно важливим під час вибору конкретних матеріалів фахової спрямованості є рівень їх складності. На відміну від думки, що більш доцільно скоріше спрощувати, ніж занадто ускладнювати завдання [2], практичний досвід показує, що реальні результати в навчанні мови можуть бути досягнуті лише в екстремальних умовах, за рахунок використання скритих ресурсів нервово-психічної системи організму людини. Тільки в умовах розв'язання складних завдань, що моделюють реальні ситуації, в належній мірі відчувається позитивний результат «мозкового штурму».

Дуже цікавий аспект використання комп'ютерів, який слід розглянути більш детально, це застосування їх як навчально-контролюючого засобу. Учні виконують за допомогою комп'ютера вправи, побудовані або в рамках спеціально створених для цього навчальних комп'ютерних програм, або за допомогою стандартного програмового забезпечення, наприклад Microsoft Word, Excel або PowerPoint. Умовно можна виділити такі типи вправ, найбільш придатні в спеціальних курсах іноземної мови для студентів технічних напрямків:

1. *Інформаційні вправи*, що ставлять за мету перевірку оволодіння студентами фактичним матеріалом з конкретної теми, спеціальною термінологією та особливостями її практичного застосування.

2. *Компіляційні та синтетичні вправи*, які потребують не простого переказу, а перефразування та систематизації інформації з різних джерел.

3. *Аналітичні вправи*, що потребують більш глибокого розуміння суті питання, знаходження подібностей та відмін між окремими сторонами предмету або явища, пошук причинно-наслідкових причин.

4. *Вправи творчо-пошукового спрямування* – це найбільш складний за характером тип вправ, що потребує від учня створення на основі раніш набутих знань якогось нового рішення, моделі, гіпотези та пропозицій щодо їх верифікації або випробовування.

5. *Комунікативні вправи* ставлять за мету розвиток здібностей студентів до встановлення взаємних контактів та спілкування. Найбільш доцільними ці вправи є в умовах прямого підключення до мережі Інтернет з встановленням реальних контактів, але і в режимі offline можна складати листи, рецензувати проекти, технічну документацію, рекламні матеріали.

Оскільки мова іде про виконання вправ за допомогою комп'ютера, цілком природно виникає питання про можливість автоматичної перевірки їх результатів. Реалізація подібної процедури в широкому масштабі може привести до справжнього перевороту в системі освіти, особливо в галузі заочного та дистанційного навчання [3].

Можливості використання комп'ютерів в навчальному процесі надзвичайно зросли після організації всесвітньої мережі Інтернет. З точки зору отримання та обміну інформації, в першу чергу мають служби WWW (всесвітня павутина) та e-mail (електронна пошта). Існує декілька очевидних шляхів використання Інтернет та інших глобальних мереж в дидактичних технологіях. По-перше, це можливість практично миттєво отримати дані стосовно будь-якої теми та з будь-якого наукового, технічного, інформаційного центра планети, завжди можна знайти інформацію, яка актуальна, сучасна за змістом, формою та функцією, підготовлена професіоналами, з багатою кількістю ілюстрацій та інших мультимедійних засобів.

Матеріал, який здобувається з мережі за допомогою пошукових серверів та каталогів, часто має недосконалу структуру, треба знати, як правильно працювати з цими засобами, щоби не переглядати в пошуках потрібної інформації тисячі сторінок тексту, які поступають у відповідь на запит. Тому в період впровадження нових інформаційно-навчальних засобів є надзвичайно актуальною проблема навчання учителів та студентів навичкам користування засобами Інтернет з метою полегшення процесу орієнтації в мережі, правилам побудови запитів, підбору ключових слів тощо.

З урахуванням певних застережень практично будь-який навчальний матеріал на мові оригіналу може бути ефективно використаний в спеціальному курсі іноземної мови для навчальної групи відповідного фаху. Крім того, в Інтернет (щонайменш в англійській частині мережі) існує окрема категорія сайтів, які спеціально призначені для навчальних цілей, координують роботу вчителів та надають зразки роботи із студентами. Зрозуміло, що мета матеріалів, які розміщені на цих сайтах – це забезпечення навчального процесу в певній галузі, як правило, не в галузі вивчення мови, але загальна їх структура часто дозволяє значно

краще використати їх також і для цього, тобто вивчення мови, ніж звичайні фахові тексти. Навчально-контролюючі програми, які надаються на таких сайтах, звичайно мають назву «WebQuest» [4], що у вільному перекладі можна інтерпретувати як «збірник питань з Інтернет». Вони надають учням можливості сприйняття складних концепцій конкретних дисциплін, наприклад, науки, музики або історії, за допомогою новітніх технологій та на принципах конструктивізму. Технологія Інтернет інтегрується в певний курс, дозволяючи студентам навчатися, створюючи власне сприйняття складних концепцій. Виконуючи веб-квести, студенти не просто отримують інформацію, але вивчають альтернативні можливості для прийняття рішення. Спочатку вони мають вивчити певну базу інформації про питання, що розглядається. Потім, працюючи в малих групах, студенти стають «експертами» з деяких аспектів проблеми, аналізуючи сайти Інтернет, надані учителем. На заключній стадії учні виконують реальну мовну задачу, таку, як відправка електронної пошти в якусь установу, або презентуючи їх висновки авторитетній особі в цій галузі. Таким чином, цей вид діяльності цілком інтегрований з Інтернет, повною мірою використовує ресурси всесвітньої мережі.

Поєднання вивчення мов та фахових дисциплін на основі використання комп'ютерів як навчального засобу, створює атмосферу, яка розкриває індивідуальні здібності студентів, підвищує мотивацію, зацікавленість, дозволяє краще контролювати результати. Роль учителя в цьому випадку – не тільки передати знання, але й забезпечити ресурси, допомогти студентам розвинути стратегію навчання, запропонувати підтримку.

Впровадження новітніх дидактичних методик практично неможливе без використання сучасних засобів обчислювальної техніки та електронних інформаційно-комунікативних технологій, насамперед різних служб Інтернет, які забезпечують принципово відмінні від традиційних засобів форми представлення інформації. Нові методи дозволяють реалізувати вищу стадію диференціації навчання – індивідуалізацію, навіть за умов групового навчання, здійснити оперативний контроль за результатами навчання та своєчасно внести в цей процес необхідні зміни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуманітарна освіта: Матеріали V Міжнародної науково-технічної конференції «ABIA-2003». – К.: НАУ, 2003. – Т. 7. – 144 с.
2. Marco M.J.L. Internet content-based activities for ESP // Forum. – 2002. – № 40(2). – P. 20–25.
3. Крамаров С.О., Ким Л.С., Лысакова Л.А. Контроль учебной деятельности при дистанционном обучении иностранному языку в процессе профессиональной подготовки // Педагогическая информатика. – 2002. – № 2. – С. 26–31.
4. Dodge B. WebQuests: A technique for Internet-based learning // Distance Educator. – 1995. – № 1(2). – P. 10–13.